

Jalostustaulukon tulkintoja v. 1996

(Hirvikoiria- lehti 3/ 1996)

Jukka Immonen, harmaa norjanhirvikoiran jalostusneuvoja

Jalostustaulukoiden tulkintoja ja taustoja harmaiden osalta

Kerron jalostustaulukoiden tiimoilta ja vähän vierestäkin virinneitä ajatuksia, jotka ovat monelta osalta kirjoittajan henkilökohtaisia, minkä haluan täten tuoda tiettäväksi. Kerron aluksi yleisiä jalostukseen liittyviä asioita, ja lopuksi ruodin hiukan harmaiden urosten jalostustaulukoita.

Yleistä

Talven aikana näyttelyitä seuranneena ja ulkomuototuomareita jututtaneena olen tullut tulokseen, että maamme hirvikoirissa on yksi valtavan suuri puute. Se esiintyy vain näyttelykehissä, ja se on VÄRI. Sikäli asia on otettava vakavasti, koska rodun kotimaan tuomarit - joita arvosteli Kuopiossa jalostuspäivillä ja Asikkalan vuosinäyttelyssä - siihen erityisesti kiinnittivät huomiota. Värissä nimenomaisena ongelmana on sen kirkkauden puute. Tähänkin tulee mielestäni suhtautua ongelmana kriittisesti. Kun Asikkalassa käsiteltiin koirien lonkkakuvausta, niin tuli esille, että Norjassa ei ole tähän asti tarvinnut nukuttaa koiraa kuvauksen ajaksi - tilanne on tosin muuttunut 1.1.1996 alkaen. Juhani Hirvelä esitti mielestäni ansiokkaasti kritiikkiä liian jyrkästä suhtautumisesta lonkkakuvaukseen - pitäisi hyväksyä jalostukseen vielä C:n lonkat ja muistaa samalla, ettei hukata arvokasta jalostusmateriaalia. Haluaisin ymmärtää, että samoin on laita koirien värin suhteen. Asetetaan etusijalle käyttöominaisuudet ja mahdollisuuksien mukaan vielä koirien terveyskin.

Vuoden 1995 aikana harmaiden koirien rekisteröintimäärä laski parilla sadalla kappaleella. Sama kehitys on nähtävissä jo nyt vuotta 1996 ajatellen. Tilanne johtuu varmasti pitkälti hirvikantojen kehityksestä, mutta myös markkinoiden kyllästymisestä - lähes jokaisella hirviseurueella on jo jonkinlainen hirvikoiria käytössä. Rekisteröintien väheneminen ei ole pelkästään negatiivinen asia. Jos väheneminen johtuu keuhkojen narttujen jalostukseen käytön lopettamisesta, niin se on pelkästään hyvä asia. Nyt varsin moni koiranpentua kysyvä kysyy ensin millainen pentujen emä on, ja jos se on riittävän hyvä, saatetaanpa kysyä vielä seuraavankin emän ominaisuuksista. Siis pennunostajat alkavat olla perin laatutietoista väkeä - hyvä.

Rotujärjestön järjestämiä jalostustarkastuksen nimellä kulkevia koirien ulkomuototarkastuksia on ollut muutaman vuoden ajan, nartun omistajan kannalta se on hyvä asia. Syynä näihin tarkastuksiin on näyttelyselostusten soveltumattomuus ja niiden saatavuuden puute jalostustyötä ajatellen. Aiempina vuosina koiria on tullut jonkin verran tilaisuuksiin, mutta tänä vuonna Asikkalassa koiria osallistui luvattoman vähän - kaksi kappaletta. On tullut aika miettiä tarkastusten jatkamisen mielekkyyttä. Hieman samaan aiheeseen liittyen on kuluvan vuoden aikana järjestetty kaksi tilaisuutta, joissa on esitelty jalostusuroksia. Ne on tarkoitettu uroksille, joilla on jo jälkeläisnäyttöjä, sekä nuorille uroksille. Tilaisuudet ovat käsittäkseni saaneet erittäin positiivisen vastaanoton ja niissä on ollut runsaasti yleisöä koiria katsomassa. Uskon, että näitä katselmuksia tullaan edelleenkin järjestämään sopivissa tilaisuuksissa. Tilaisuuksissa ei arvostella osallistuvien koirien ulkonäköä, vaan niiden

saavutukset esitellään positiivisessa hengessä.

En malta millään olla laittamatta lusikkaani soppaan. kun keskustellaan en hirvikojarotujen paremmuudesta. Luin Pystykorvajärjestön jäsenjulkaisua, ja puheenjohtajan palstalla tehtiin päätelmä, että karhukoira on hirvikojaroduista paras, koska se on voittanut useimmin ystävyysottelun nimellä kulkevan hirvenhaukkukokeen. Koska itse olen sitä mieltä, että jalostustyön onnistumista - ja samalla koirarodun hyvyyttä - voidaan mitata todennäköisyydellä, jolla kyseisen rodun yksilöstä saadaan toimiva hirvikoira, niin tarkastelin asiaa tilastojen valossa. Karhukojarien puolella Uolevi Sirviö on tehnyt jalostustaulukon, jossa on vastaavia tietoja urosten osalta kuin meidänkin taulukossa. Koska molemmista taulukoista nähdään rekisteröintimäärät ja saavutetut koepalkinnot, on helppo vertailla tuloksia. Ensinnäkin: Harmaan norjanhirvikoiran ja jämmlanninpystykorvan välillä ei suurta eroa löytynyt. Mutta kun mennään karhukoiraan, niin vain puolet ylsi AVO 1 -palkintoon, verrattuna meidän rotuihin. Voittajaluokassa ero on vielä räikeämpi, meidän koirat saavuttavat kolme kertaa suuremmalla todennäköisyydellä ensimmäisen palkinnon. Tämä osoittaa selvästi sen, että varhaiskypsyyden ja työskentelysitkeyden jalostaminen on tuloksekkaampaa kuin yhteydenottohalukkuuden jalostaminen.

Jalostustaulukoista

Käsittelen seuraavaksi jalostukseen käytettävissä olevia uroksia. Käsittelen uroksia siinä järjestyksessä, kuin ne listalla esiintyvät, mutta mainitsen samalla mitä ns. uroslinjaa tie edustavat. Tiedän, että monet kasvattajat älähtävät tästä ja haluavat korostaa narttujen merkitystä jalostuksessa. Kuitenkin yksittäisen uroksen merkitys jälkeläismäärien vuoksi on usein suurempi kuin hyvänkään nartun, joten siksi tämä jaottelu. Ryhmittelen uroslinjat "vapaasti", siten kun niistä varsin yleisesti puhuttiin 80-luvun alussa. Sopivissa kohdissa mainitsen uroksia, jotka eivät esiinny taulukossa. Otin nimittäin listauksen uroksista, joilla jälkeläismäärät eivät vielä edellytä pääsyä taulukkoon ja esille tuli muutama varsin mielenkiintoinen uros.

Jalostustaulukossa on vielä mukana varsin vanhoja koiria, jotka seuraavassa taulukossa jätetään pois.

Uroslinjat

Ryhmittely on tehty seuraavien kantaurosten mukaan: XXX Pigge, XXX Jack, XXX Tuffe, XXX Peik av Suterås. Lisäksi tietenkin kategoria muut, joista saattaa tulla jatkossa muutama oma linjansa. Mainitsen jotakin kustakin paljon käytetystä koirasta ja lisäksi erityisen hyvin menestyneestä koirasta.

K&MVA Pigge (tunniste P)

Pigge oli 60- ja 70-lukujen suuri vaikuttaja, joka esiintyy lähes jokaisessa nykyajan harmaahirvikoirassa. Pighen merkittävät pojat tällä hetkellä tarkastellen olivat XXX Gärdeborpets Bess, XXX Reku, XXX Pigge ja XXX Jonni. Kaikista vahvimmin elää linja

XX Sakun ansiosta. Saku on XX Samun poika, joka puolestaan polveutui XXX Gärdeborpets Bessistä. Tyypillisesti nämä koirat ovat olleet suosittuja siitoskoiria lähinnä hyvien käyttöominaisuuksien vuoksi.

K&MVA Jack (tunniste J)

Jack on Pighen aikalainen ja sitä käytettiin runsaasti siitokseen. Merkittävimmät pojat jälkeinpäin tarkastellen olivat veljekset XXX Kruunupään Sumu, XXX Kruunupään Jeri ja XXX Kruunupään Jami. Samoin XXX Kurjenrannan Plko-Jack ja XXX Jesse ovat merkittäviä uroksia Jackin pojista. Hyvien käyttöominaisuuksien lisäksi nämä koirat ovat periyttäneet hyvää ulkomuotoa, koska tältä linjalta on suuri joukko kaksoisvaliokoiria.

Kruunupään

Jeri, merkittävä jalostusuros

K&MVA Tuffe (tunniste T)

Tuffe oh 70-luvun koiria, joka vaikutti Ruotsissa. Urokselle tuli Suomeen varsin runsas määrä jälkeläisiä ja se saikin astua erittäin hyviä narttuja. Jälki on sen mukaista, jalostuspisteet kiipesivät yli sadan. Suomessa Tuffen pojista merkittävin on ollut XXX Jeppe. Ulkomuodoltaan nämä koirat ovat usein neliömäisiä, kevyehköjä koiria, joiden väri voisi olla kirkkaampi. Käyttöominaisuuksiltaan koirat ovat tunnetusti hyviä.

K&MVA Peik av Suterås (tunniste Pe)

Peik on 70-luvun koiria. Se on suora tuotos Norjasta. Peikistä jäi runsas jälkeläisjoukko maahamme. Sen pojista merkittävimmiksi osoittautuivat XXX Reku ja X Kruunupään Sasu. Ulkomuodoltaan nämä koirat ovat yleensä kookkaita ja vahvarakenteisia. Lisäksi niiden väritys on yleensä varsin hyvä. Myös käyttöominaisuudet ovat olleet hyvät. Siksi tämä uroslinja on rekisteröintimäärien valossa ollut hyvin suosittu, tekisi mieli jopa sanoa liiankin suosittu.

Muut (tunniste M)

Tähän luokkaan kuuluu koirat, jotka eivät edusta mitään edellä esitellyistä uroslinjoista. Niissä on tuontikoiria ja niiden jälkeläisiä. Vahvasti on edustettuna 80-luvun tuontikoira XXX Kvikk, josta on tullut jalostukseen käytettyjä uroksia.

Huippuperiyttäjät

Taulukosta löytyy kolme urosta, joiden jalostuspisteet kohoavat 80 pisteen yläpuolelle. Ne ovat XX Ojan Peni (J), XX Saku (P) ja xxx Topi (T).

XX Ojan Peni:

Ojan Penin isä on XXX Kruunupään Jami ja emän isä xxx Peik av Suterås. Peniä käytettiin varsin vähän siitokseen. On jättänyt käyttöpuolella selkeästi nopeaa ja laajaa hakua. Ulkomuodoltaan jälkeläiset eivät ole olleet huippuainesta, värin tummuus on periytynyt jälkeläisiin. On pystynyt luomaan oman linjansa, joista XXX Kettuvuoren Nero ja XX Rexsi ovat jo jalostustaulukossa mukana ja jälkimmäisen poika XX Sami saavutti tittelin M-95.

XX Saku:

Sakun isä on XX Samu on emän isä XXX Peik av Suterås. Sakua käytettiin jalostukseen, kun huomattiin sen jalostusarvo. Saku on jättänyt hyviä hirvikoiria

useimpien narttujen kanssa, ja joukossa on huippuyksilöitä. Ulkomuodollaan jälki on ollut keskinkertaista, löysää häntää esiintyy usein. On luonut oman linjansa, ja sen pojista useita on jalostustaulukoissa mukana. Parhaiten tähän mennessä ovat menestyneet XX Leilikallion Tuppu ja XX Kettuvuoren Pete, joilla molemmilla on hyviä nuoria uroksia jälkeläistössään.

XXX Topi:

Topin isä on XXX M-80 Jeppe ja emän isä XXX Konna. Topia on käytetty jalostukseen melko runsaasti. Topin jalostuspisteet ovat olleet huippuluokkaa, mutta narttuluvussa on toivomisen varaa; siis kaikille nartuille se ei ole sopinut, mutta taas toisten kanssa on tullut poikkeuksellisen hyvää jälkeä. Ulkomuodoltaan Topin jälkeläiset ovat olleet hyviä, ehkä ainoana heikkoutena joidenkin kohdalla pieni koko. Topin pojista näkyy jalostustaulukossa vain XXX Ylämäen Tepi, mielestäni kannattaisikin käyttää uroksia yhdistelmistä Topi/XX Jerimetsän Topsy ja Topi/XX Kettuvuoren Mira jatkossa jalostukseen.

Uroslinjaansa jatkamaan kyenneet

Edellä mainittujen urosten lisäksi on seuraavat urokset - taulukon vanhemmista uroksista - kyenneet jatkamaan uroslinjaansa: XX Aapo (P), XX Hokki (J), XXX Jehu (J), XXX Kruunupään Kassu (Pe), XXX Kvikk (M), XX Larvmarkens Rani (T), XXX Moro (P), XXX Pele (M), XXX Reku (Pe), XXX Skinnerstuens Rex (M).

XX M-87 Aapo:

Aapon isä on XXX Reku ja emän isä XXX Tuffe. Aapo astui kohtalaisen määrän pääosin heikohkoja narttuja voitettuaan hirvimestaruuden. Sai aikaan hyvän pentueen Lärvätsalon Hilun (isä Kruunupään Jalo) kanssa, mistä yhdistelmästä taulukossa on erittäin hyvää jälkeä jättänyt XX Tessu. Tessun 1,5-vuolias poika XX Roope osallistui -95 mestaruushaukkuihin. Käyttäkääpä Tessua, mikäli se on vielä käytettävissä!

XX Hokki:

Hokin isä on XXX Jesse ja emän isä XXX Kruunupään Ukko - emä on tilastohuippu XX Kruunupään Sinkko. Hokki astui kohtalaisen määrän narttuja. Onnistui loistavasti XX Donnan kanssa, mistä yhdistelmästä on XX Rasputin. Rasputin jätti puolestaan muutaman hyvän uroksen, joista XX Roi (om. R. Jokiranta) jatkaa linjaa. Roi on uros, jota ehdottomasti kannattaa käyttää jalostukseen. Lisäksi voi mainita, että Hokin veljen XX Rommelin poika XX Jääränkorven Rölli on myös päässyt tilastoihin.

XXX Jehu:

Jehun isä on XXX Kruunupään Jeri ja emän isä XXX Peik av Suterås. Jehua on käytetty kohtuullisesti jalostukseen. On jättänyt erittäin hyvää ulkomuotoa ja varsinkin muutamien narttujen kanssa hyviä pentueita käyttöpuoleltakin. Jalostustaulukoissa pojista ovat XXX Jokeri ja XX Retu. Retun poikakin, XXX Patolan Jaska, on jo taulukoissa mukana. Lisäksi molemmilla uroksilla on useita nuoria uroksia tulossa jalostuskäyttöön. Kokonaisuudessaan Jehu on ollut merkittävä uros, ja sen jälki näkyy kauan meidän harmaakoirakannassamme.

XXX Kruunupään Kassu:

Kassun isä on X Kruunupään Sasu ja emän isä XXX Aku. Kassua käytettiin ahkerasti siitokseen ennen kuin se jätti Suomen. Jätti useita huippu-uroksia, jotka jatkoivat sen jalostustyötä kuten: XXX Aslak, XXX Kruunupään Raku, XXX Leilikallion Isse ja XX Peni. Tilastojen mukaan pojat ovat olleet isänsä taseisia käyttöpuolen periyttäjiä. Pojista Kruunupään Rakulla on tilastossa jo omakin poika

XXX Oivan Manu. Samoin Leilikallion Issellä on linjan jatkaja XX Leilikallion Elmossa. Sekä Rakulla että Elmolla on useita nuoria urosjälkeläisiä, jotka tullevat saamaan mahdollisuutensa jalostuksessa.

XXX Kvikk:

Kvikk on suvultaan täysin norjalainen uros. Sitä käytettiin aikanaan runsaasti jalostukseen. Uros jätti sekä ulkomuodoltaan, että käyttöominaisuuksiltaan melko hyvää jälkeä. Hieman pientä kokoa on nähtävissä. Käyttöpuolella jälkeläiset ovat olleet varhaiskypsiä. Pojista ovat tilastoon yltäneet XXX Jyry ja XXX Kiertäjän Niko. Kvikk toi kaivattua uutta verta rotuun.

XX Larvmarkens Rani:

Ranin isä on XXX M-80 Jeppe ja emän isä XXX M-76 Kruunupään Sumu. Rani on hyvästä pentueesta ja sai kohtuullisen määrän jälkeläisiä, tosin vasta myöhemmällä iällä. Periytti itse melko vaihtelevaa jälkeä. Käyttöpuolella muutamia aivan huippuja, mutta ei odotetunlaista tasoa. Ulkomuodossa kulkee isälinjan tumma värytys. Rani ansaitsee paikkansa poikansa XX Kilkin Eetun vuoksi (emän isä XXX Kvikk). Eetu oli itse erittäin varhaiskypsä uros ja se on osoittautunut erääksi kaikkien aikojen lupaavimmista käyttöpuolen periyttäjistä.

XXX Moro:

Moron isä on XXX Pigge (vanhan Piggén poika) ja emän isä XXX Jack. Morolla on kohtalainen määrä jälkeläisiä. On jättänyt joukon nuoria hyviä uroksia, joilla usein on emän isänä XX Saku.

XXX Pele:

Pelen isä on norjalainen XXX Slasken ja emän isä XXX Reku. Pelellä on paljon jälkeläisiä. Se on jättänyt sekä ulkomuodoltaan, että käyttöpuoleltaan hyviä jälkeläisiä. Pelen pojat ovat valitettavasti jääneet vielä täysin isänsä varjoon. Niitä tuh
lisi ehdottomasti käyttää jalostukseen, koska riittävän hyviä poikia on useita.

XXX Reku:

Rekun isä on XXX Peik av Suterås ja emän isä XXX Jonni. Rekulla on todella paljon jälkeläisiä, joista suuri osa Ruotsissa. Reku jätti ehkä eniten kaksoisvalion arvon saavuttaneita jälkeläisiä. Rekun pojista tilastoihin ovat päässeet XX Jeri, XXX Köpi, XXX Poto, XXX Roope ja XX Jerimetsän Jasser. Edellä mainituista neljä viimeistä urosta on samasta nartusta: XXX Pami (isä XXX Kruunupään Jeri). Potolla ja Roopella on tilastossa jo omat pojat ja uusia on tulossa. Lukumäärällisesti katsottuna tätä sukua on tällä hetkellä eniten maassamme. Itä-Suomessa on jopa vaikeuksia löytää koiraa, jonka suvussa Reku ei esiinny.

Reku, pohjoismaiden suurin jälkeläismäärä

XXX Skinnerstuens Rex:

Rex on Kvikin tavoin suvultaan täysin norjalainen. Sitä käytettiin kohtuullisesti jalostukseen. Uroksen jälki oli hyväksyttävää sekä ulkomuodoltaan, että käyttöpuoleltaan. Ainut tilastoihin päässyt urosjälkeläinen on XXX Taikapolun Vallu. Näyttää siltä, että linjan jatkuminen on Vallun varassa.

Nuoret huomioitavat urokset

Nuoret, erityisen lupaavilta vaikuttavat, tai muuten mielenkiintoiset urokset käsitellään viimeiseksi, jotta ne jäisivät urosvalintoja tehtäessä parhaiten mieliin. Jalostustaulukosta tällaisia ovat: XX Jagerens Norri (M), XXX Jokeri (J), XX Kilkin Eetu (T), XXX Ullarhavs Kusti (M) ja X Trollelgens Bamse (M). Vähäisemmällä jälkeläismäärillä ovat esiin tulleet: XX Roi (J), XX Ukko (P) ja X Ullarhavs Renny (M).

XX Jagerens Norri:

Norri polveutuu Norjan parhaasta käyttöyhdistelmästä XX Burre/XX Elgtuppas Tikka. On ehdottomasti hyvä käyttöominaisuuksien periyttäjä, varsinkin Larvmarkens- kennelin nartut XX Hely ja XX Ronja ovat sopineet sille hyvin. Ulkomuodoltaan jälkeläiset ovat kohtalaisia, joukossa muutama muotovaliokin. Norrin jälkeläismäärä on sellainen, että sillä voi vielä huoletta astuttaa narttuja. Nuorten urosten listalla on jo useita Norrin poikia.

XXX Jokeri:

Jokerin isä on XXX Jehu ja emä on XXX Jalna (isä XXX Jeri). Jokerilla on kohtalainen määrä jälkeläisiä. Ulkomuodoltaan se on itse huippu ja se on myös periyttänyt hyvää ulkomuotoaan. Käyttöpuolella parhaat jälkeläiset ovat tulleet nartuista XXX Viinarotkon ilona ja XXX Pipsa. Jokeria kannattaa käyttää nartuille, joille se on sopinut. Jokerin poikia em. hyvistä yhdistelmistä tulisi käyttää jalostukseen.

XX Kilkin Eetu:

Eetun isä on XX Larvmarkens Rani ja emä XXX Hirvirannan Elli (isä XXX Kvikk). Eetu haukkui alle vuosikkaana käyttövalion arvoon vaadittavat koetulokset ja sai siten mahdollisuutensa jalostuksessa. Eetu käytti mahdollisuutensa todella hyvin. Se on lupaavimpia käyttöpuolen periyttäjiä. Sitä kannattaa ehdottomasti käyttää jalostukseen.

XXX Ullarhavs Kusti:

Kustin isä on norjan suosituin uros XXX Baus ja emä XX Jagerens Varga, joka on puolestaan XX Jagerens Norrin täysi sisko. Kusti sai huippusukuisena ja -lahjaisena tuontikoirana suuren suosion. Vaikuttaa siltä, että se periyttää hyviä käyttöominaisuuksia ja erittäin hyvää ulkomuotoa. Varsinkin väriltään jälkeläiset ovat olleet hyviä. Joidenkin narttujen kanssa koko on ollut liian pientä.

X Ullarhavs Renny:

Renny on Kustin pentueveli. Rennyllä oli viime syksynä 15 koeikäistä jälkeläistä, joista 5 haukkui kokeessa ykkösen. Siis uros periyttää varsin hyvää käyttöpuolta. Ulkomuodoltaan Rennyn jälkeläiset ovat olleet erittäin hyviä. Kooltaan ne ovat olleet keskikokoa suurempia ja väriltään kirkkaita. Suosittelen Rennyn käyttöä, kun haetaan vierasta verta pentueeseen.

XX Roi:

Roin isä on XX Rasputin ja emän isä XXX Rex. Roilla on neljä pentuetta koeiässä, kolmesta eri nartusta. Jokaisesta pentueesta on tullut voittajaluokassa ykkösen haukkuneita jälkeläisiä. Urosta kannattaa ehdottomasti käyttää jalostukseen. Ulkomuodoltaan jälkeläiset ovat olleet kohtalaisen hyviä, käyttöpuolella tyyppillistä on ollut laaja haku.

X Trollelgens Bamse:

Bamse on suvuitaan täysin norjalainen. Sillä on muutamia pentueita ja se näyttää

periyttävän itseään parempaa käyttöpuolta. Urosta voisi vielä käyttää, koska jälki on ollut hyvää.

XX Ukko:

Ukon isä on XX Leilikallion Tuppu ja emän isä XXX Skinnerstuens Rex. Ukko on ulkomuodoltaan varsin hyvä koira ja haukkui 1.5 vuotiaana valioksi ja sai siten astua muutamia narttuja. Käyttöominaisuuksiltaan jälkeläiset näyttävät erittäin hyviltä, eikä ulkomuotokaan ole huonoa. Ukkoa kannattaa käyttää jalostukseen.

[<Jalostus](#)